

Een nieuw argument voor het rapen van kievitseieren

Hugh Gallacher

Waarom wij maar beter meteen een dikke punt kunnen zetten achter het rapen van kievitseieren, weet natuurlijk iedere vogelbeschermer.

Weidevogels behoren tot dat deel van de natuur dat in Nederland de wind tegen heeft. Het moderne boerenbedrijf laat zich weinig gelegen liggen aan het vroeger zo soortenrijke en gevarieerde agrarische landschap. Het devies luidt: productie, productie, productie, en op weidevogels is niet gerekend. Kritische soorten als Kemphaan en Watersnip zijn het eerst gestruikeld. Het broedvogelbestand van de Watersnip is gedurende de afgelopen decennia met zeker 50% verminderd, dat van de Kemphaan met meer dan 75%. Maar ook andere weidevogelsoorten zullen voor de bijl gaan: Grutto en Tureluur zijn al in de rode cijfers, de Kievit wankelt.¹⁾

Omstandigheden verbeteren

In zo'n situatie moet je natuurlijk alles op alles zetten om de omstandigheden voor de weidevogels te verbeteren. Nestbeschermers, zoals op veel plaatsen in Friesland en hier en daar in Noord-Holland worden geplaatst door of met medewerking van goedwillende boeren, leveren een positieve bijdrage.

Het rapen van kievitseieren levert een negatieve bijdrage. Op de eerste plaats omdat door het ge-loop en gezoek de vogels onnodig worden verstoord. Op de tweede plaats omdat het broedseizoen enige weken wordt opgehouden en vervolgens samenvalt met allerlei vogelonvriendelijke agrarische activiteiten als grasrollen, kunstmest verspreiden, vee inscharen en gras maaien. En op de derde plaats omdat de kieviten na het sluiten van de raapperiode en masse opnieuw eieren gaan leggen, die vier weken later collectief uitkomen, met het risico dat door ongunstige weersomstandigheden de gehele aanwas van een seizoen in één keer wordt geëlimineerd.

Daar komt nog bij, dat kievitseierenrapen gewoonweg niet te verkopen is: niet aan kwajongens, die wordt geleerd dat nesten uithalen fout is, maar ook niet aan de internationale onderhandelstafels, waar Nederland zo graag het vin-

gertje opsteekt tegen de jachtsport in andere landen.

Nieuw argument

Een kleine, maar doorgewinterde groep kievitseierenrapers verzet zich nog tegen afschaffing. Hun voornaamste argument was steeds hetzelfde als waarmee destijds de katknuppelaars en ganzentrekkers hun sport verdedigden: wij doen dit nu eenmaal van oudsher en wij zorgen heus wel dat er nog voldoende ganzen, katten respectievelijk Kieviten overblijven.

Gaznentrekken en katknuppelen zijn inmiddels bijgezet in het kabinet van anachronistisch volksvermaak. Volgt weldra kievitseierenrapen?

Onlangs hebben de eierrapers een nieuw argument in stelling gebracht. Het is een argument met de frisheid van het onverwachte: kievitseieren rapen is een vorm van verstandige benutting van natuurlijke hulpbronnen.²⁾

De term 'verstandige benutting' is de vertaling van het Engelse 'wise use', dat in de wereld van ontwikkelingseconomen opgeld doet. Dit begrip staat voor een zodanige exploitatie van de natuur dat de behoeften van de huidige generatie worden bevredigd zonder toekomstige generaties het leven onmogelijk te maken. De Eskimo mag

De Kievit moet haar eieren kunnen leggen en rustig uitbroeden op het moment dat het haar goeddunkt en niet pas als wij mensen zeggen: 'ga nu maar je gang'.
Foto: H.L.M. Tromp.

gerust op zeehondjes jagen die hij nodig heeft voor voedsel en kleding, zolang hij de Zeehond als soort niet uitroeit.

Rijdende trein

Deze gedachte sluit nauw aan bij de filosofie van 'duurzame ontwikkeling', zoals verwoord in het eindrapport van de Commissie voor Milieu en Ontwikkeling. In 1983 is deze commissie door de Verenigde Naties in het leven geroepen. Het in 1987 verschenen rapport 'Our Common Future' (naar de voorzitter van de commissie ook wel het Brunlandrapport genaamd) geeft aan op welke manier het voortbestaan van de mensensoort op deze planeet kan worden gewaarborgd. Wend schone energiebronnen aan, zoals water, wind en zon, bevorder hergebruik van grondstoffen door 'recycling', verminder verspilling, zo luidt het devies. En: benut de natuurlijke hulpbronnen verstandig.

Inmiddels houdt het begrip 'duurzame ontwikkeling' met in zijn kielzog de term 'verstandig gebruik' een zegetocht langs internationale organisaties, ontwikkelingseconomen, ecologen en natuurbeschermers. Ook binnen Nederland maakt het opgang: het Nationaal Milieubeleidsplan, het Natuurbeleidsplan, de Structuurnota Landbouw en de Derde Nota Waterhuishouding hebben het concept als uitgangspunt genomen voor strategische planning. Geen wonder dat de eierrapers graag op deze rijdende trein willen springen.

Natuurlijke processen

Maar als zij dat doen, missen zij de aansluiting. Verstandig gebruik van natuurlijke rijkdommen wil zeggen dat bewoners blijvend in hun levens-

onderhoud kunnen voorzien zonder roofofbouw te plegen. Verstandig gebruik heeft betrekking op het verantwoord omgaan met de middelen van bestaan. In het rijke en hooggeïndustrialiseerde Nederland zijn de voornaamste middelen van bestaan: landbouw, veeteelt, visserij, handel, industrie en dienstverlening. Kievitseierenrapen is hier geen middel meer van bestaan. Het is absurd om de weldoervoede Nederlandse beoefenaar van de sport van het eierrapen te willen vergelijken met de Maleisische bosbewoner, wiens belangrijkste zorg is te overleven en daartoe is aangewezen op jachtwild, riviervis, vruchten, honing, rotan en de andere produkten die zijn omgeving hem biedt.

Het Natuurbeleidsplan vat het begrip 'duurzaamheid' niet voor niets op als: 'verbetering van de houdbaarheid van de nog aanwezige natuur op langere termijn en bevordering van de overlevingskansen'. Het Nederlands beleid wil dus de natuurlijke processen behouden en herstellen, en de natuur zich weer laten ontwikkelen. De Kievit moet haar eieren kunnen leggen en rustig uitbroeden op het moment dat het haar goeddunkt en niet pas wanneer wij mensen zeggen: okay, wij hebben ons lolletje gehad, ga nu maar je gang.

Anders dan in ontwikkelingslanden is in Nederland het motief voor behoud en herstel van de natuurlijke processen onbaatzuchtig: het Natuurbeleidsplan spreekt over 'respect voor de zelfstandige waarden die aan de natuur worden toegekend'. Natuurbescherming om zichzelf wille en om er als mens stilletjes van te kunnen genieten. Niet om Kievit te beroven van hun dierbaarste bezit.

■ Dr. H.P. Gallacher, Akkerdistel 18, 7422 MA Deventer.

Noten

- 1). Zie: Osieck, E.R. (1986): Bedreigde en karakteristieke vogels in Nederland. Zeist. Bladzijden 67-72.
- 2). In het kader van de voorbereiding van de Flora- en Faunawet geeft de Raad van Friese Vogelbeschermingswachten met nadruk de 'wise use'-norm in overweging als criterium bij de beoordeling van functie en aanvaardbaarheid van onder andere het fenomeen eierzoecken in een maatschappelijk kader. Het Vogeljaar 1990, 38 (1) : 36-37.